

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертацію Кабушки Олександра Михайловича
на тему «Формування кадрового потенціалу кафедр музично-
педагогічного профілю в закладах вищої освіти»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі
знань 01 Освіта / педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки**

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок із науковими програмами. Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок із науковими програмами визначається сучасними викликами трансформації системи вищої освіти України, що зумовлені воєнним станом, вимушеним переміщенням університетів, глобалізаційними процесами та цифровізацією. У цих умовах особливої ваги набуває проблема збереження та розвитку кадрового потенціалу кафедр мистецько-педагогічного профілю. Специфіка таких кафедр полягає у поєднанні викладачем ролей науковця, педагога та виконавця-музиканта, що створює унікальні виклики для управління кадровим ресурсом.

Дисертаційна робота О. М. Кабушки відповідає пріоритетним напрямкам розвитку педагогічної науки та практики, має стратегічне значення для реформування системи управління мистецькою освітою. Автор обрав для дослідження унікальний об'єкт – кафедри музично-педагогічного профілю, де викладач поєднує ролі вченого, педагога та виконавця-музиканта. Такий підхід зумовлює високу наукову та практичну цінність роботи, адже саме в цій сфері найбільш гостро проявляється суперечність між потребою у збереженні традиційних мистецьких практик та необхідністю їх модернізації відповідно до сучасних освітніх і культурних викликів.

Аналіз сучасного стану формування кадрового потенціалу кафедр музично-педагогічного профілю, здійснений автором, засвідчує наявність системних суперечностей між високими вимогами до професійної діяльності викладачів та обмеженими ресурсними можливостями закладів вищої освіти. Виявлено дисбаланс між потребою у збереженні традиційних мистецьких практик і необхідністю їх модернізації відповідно до сучасних освітніх та культурних викликів, що й підтверджує своєчасність та актуальність обраної теми дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі. Дисертаційна робота О. М. Кабушки є цілісним теоретико-експериментальним дослідженням, у якому чітко визначено об'єкт, предмет, мету та завдання, що логічно узгоджені між собою. Автором обґрунтовано гіпотезу дослідження, яка передбачає ефективність формування кадрового потенціалу кафедр музично-педагогічного профілю за умов упровадження спеціально розробленої моделі управління та дорожньої карти її реалізації.

Робота базується на провідних ідеях сучасної педагогічної науки, концептуальних засадах управління кадровим ресурсом та системному поєднанні низки методологічних підходів. Серед них ключове місце посідають системний, синергетичний, ресурсний, компетентнісний, аксіологічний, соціокультурний, інституційно-управлінський, порівняльно-змістовий та модернізаційний. Такий комплексний підхід забезпечив багатовимірність аналізу та дозволив автору

охопити специфіку кафедри не лише як навчального підрозділу, а й як культурно-мистецького осередку.

Для розв'язання поставлених завдань реалізовано комплекс взаємодоповнювальних теоретичних методів (аналіз, порівняння, моделювання) та емпіричних методів (моніторинг діяльності кафедр, анкетування, компаративний аналіз, експертне оцінювання). Дослідно-експериментальна робота охопила значну кількість учасників та базувалася на матеріалах чотирьох університетів (ЛНУ, ПНПУ, ВДПУ, ДДПУ), що забезпечило репрезентативність отриманих результатів. Обґрунтованість рекомендацій підтверджується результатами експертної верифікації й апробації запропонованої моделі системи управління формуванням кадрового потенціалу кафедр музично-педагогічного профілю в закладах вищої освіти, а також практичними додатками до дисертаційного дослідження (критерії оцінювання, дорожня карта реалізації рекомендацій щодо формування кадрового потенціалу Кафедри музичного мистецтва та хореографії ЛНУ, програма «Цифрова кафедра» тощо).

Значущість отриманих результатів для науки та практичного використання. Наукова значущість дисертаційної роботи О. М. Кабушки полягає у розробленні та теоретичному обґрунтуванні моделі управління формуванням кадрового потенціалу кафедр музично-педагогічного профілю, що доповнена дорожньою картою її реалізації. Автор уточнив сутність ключових понять, визначив критерії та показники розвитку кадрового ресурсу, а також запропонував інваріантну платформу для реформування менеджменту у сфері мистецької освіти. Це становить вагомий внесок у розвиток педагогічної науки, зокрема у напрямі управління людськими ресурсами закладів вищої освіти.

Практичне значення результатів дослідження підтверджується їхньою спрямованістю на реальні потреби закладів мистецької освіти. Додатки до дисертації, а саме, критерії оцінювання, дорожня карта, інструменти експертного оцінювання, програма «Цифрова кафедра» – створюють умови для впровадження отриманих результатів у діяльність кафедр. Запропоновані управлінські рекомендації можуть бути використані керівниками закладів вищої освіти для оптимізації кадрової політики, підвищення професійного рівня викладачів та забезпечення балансу між традиційними мистецькими практиками і сучасними освітніми викликами.

Отримані результати мають значення не лише для окремих кафедр, а й для системи мистецької освіти загалом, оскільки вони сприяють формуванню стратегії розвитку кадрового потенціалу в умовах інституційних трансформацій та ресурсних обмежень. Таким чином, дисертаційна робота поєднує наукову новизну з практичною корисністю, забезпечуючи можливість її застосування як у наукових дослідженнях, так і в управлінській практиці закладів вищої освіти.

Повнота викладу наукових результатів дисертаційної роботи. Основні положення та результати дослідження О. М. Кабушки належним чином висвітлено у наукових працях, що підтверджує достатній рівень апробації та поширення здобутих висновків. Загалом автором опубліковано 9 наукових публікацій, серед яких статті у фахових виданнях, матеріали міжнародних і всеукраїнських конференцій, а також спільні роботи з колегами.

Структура дисертації є логічною та послідовною, матеріал викладено на високому науковому рівні з дотриманням академічного стилю. Висновки

обґрунтовані та відповідають поставленим завданням, а їх апробація у наукових працях підтверджує повноту викладу результатів та їх достовірність.

Відповідність дисертації встановленим вимогам та дотримання принципів академічної доброчесності. Зміст і результати дисертаційної роботи О. М. Кабушки відповідають вимогам, що висуваються до досліджень зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Дисертацію оформлено відповідно до чинних нормативних вимог Міністерства освіти і науки України щодо такого виду наукових робіт.

У процесі рецензування дисертації та аналізу наукових публікацій автора порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікацій, фабрикацій) та некоректних текстових запозичень не виявлено. Робота демонструє авторський стиль викладу, є самостійним дослідженням, а її наукові результати отримані особисто здобувачем.

Дискусійні положення, рекомендації та зауваження щодо змісту дисертації. Відзначаючи загальний рівень проведеного дослідження, зацентруємо увагу на окремі зауваження дискусійного характеру до змісту роботи, а також висловимо окремі побажання.

1. У дисертаційній роботі (розділ 2, підрозділ 1.1.) автор здійснив компаративний аналіз і застосував метод бенчмаркінгу для оцінювання кадрового потенціалу Кафедри музичного мистецтва та хореографії Луганського національного університету імені Тараса Шевченка у порівнянні з трьома іншими закладами вищої освіти (ПНПУ, ДДПУ, ВДПУ). Позитивним є прагнення до системного зіставлення та використання сучасних методологічних інструментів. Водночас у дисертаційній роботі простежується недостатнє методологічне обґрунтування вибору саме зазначених університетів як референтних баз, що знижує переконливість отриманих емпіричних результатів. Відсутність чітко визначених критеріїв добору закладів для компаративного аналізу обмежує репрезентативність висновків та ускладнює їх узагальнення. Доцільним видається або більш аргументоване пояснення логіки вибору референтних університетів (з урахуванням профільних, регіональних чи кадрових характеристик), або розширення кола порівнюваних закладів задля підвищення надійності та валідності дослідження.

2. Аналіз якісного складу кафедри виявив суттєву суперечність: частка науково-педагогічних працівників із науковим ступенем становить лише 56%, що значно поступається закладам-компараторам (ПНПУ – 93%, ДДПУ – 75%, ВДПУ – 70%) (розділ 2, підрозділ 2.2., с. 159). Це відображає характерну для мистецьких підрозділів дилему між формальними академічними вимогами та реальними потребами художньої освіти, де провідні виконавці-практики забезпечують високу якість підготовки студентів без наявності ступеня. Автор пропонує певні інструменти розв'язання проблеми (індивідуальні траєкторії розвитку, вступ до аспірантури), однак управлінський механізм їх реалізації окреслено недостатньо чітко. Це створює ризик демотивації або втрати унікальних виконавців-практиків, зокрема носіїв почесних звань, у разі адміністративного тиску щодо обов'язкового здобуття наукового ступеня.

4. У дисертації здійснено компаративний аналіз кафедр ЛНУ, ПНПУ, ВДПУ та ДДПУ, який має високу практичну цінність, проте потребує більш чіткого теоретичного узагальнення. Запропонована тривимірна модель розвитку

науково-педагогічних працівників із мистецько-виконавським виміром (розділ 2, підрозділ 2.2., с. 186–195) стала основою для системи управління формуванням кадрового потенціалу кафедр художнього профілю. У межах апробації моделі подано низку управлінських рекомендацій, серед яких особливе значення має дев'ята – інституціоналізація наукової діяльності кафедри. Вважаємо доцільним позиціонувати цю модель як інваріантну платформу для реформування менеджменту у сфері мистецької освіти. Водночас дослідження виграло б, якби автор чіткіше окреслив механізми екстраполяції запропонованої «дорожньої карти» на ширший контекст українських закладів вищої освіти, що перебувають на етапі інституційних трансформацій. Така деталізація надала б роботі більшої універсальності та сприяла б підвищенню її практичної значущості.

5. Під час експертного оцінювання (розділ 2, підрозділ 2.3., с. 224) виявлено розрив між високою доцільністю запропонованих рекомендацій (середній бал 4,61) та їх низькою реалістичністю (середній бал 3,88; за показником інституціоналізації наукової діяльності – 2,60). Це свідчить про те, що модель виглядає дещо ідеалізованою для сучасного стану українських університетів, які діють у жорстких фінансових та ресурсних обмеженнях. Довгостроковий етап дорожньої карти (до 2031 року) містить надмірно оптимістичні плани, зокрема вихід на ринок іноземних студентів Китаю для переміщеного закладу вищої освіти. Робота виграє, якщо автор уточнить механізми адаптації цих стратегічних орієнтирів до реальних умов функціонування університетів

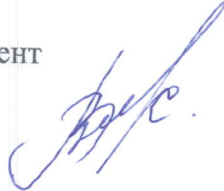
6. У дисертаційній роботі використано 201 джерело, з яких 58 – іноземними мовами (с. 242–263). Такий обсяг і різноманітність літератури засвідчують належне опрацювання автором як українського, так і зарубіжного досвіду. Це забезпечує комплексність аналізу, порівняльність висновків та підтверджує високий рівень наукової культури дослідження, його відповідність сучасним вимогам до дисертаційних робіт. Водночас, попри значний обсяг використаних джерел, у дисертації недостатньо висвітлено зарубіжний досвід у сфері формування кадрового потенціалу кафедр музично-педагогічного профілю. Іноземні праці наведені у списку літератури, проте їх потенціал не інтегровано у порівняльний аналіз моделей професійної підготовки та управління кадровими ресурсами у закладах вищої освіти. Доцільним видається більш системне залучення зарубіжних досліджень для окреслення відмінностей і спільних рис у підходах до розвитку музично-педагогічних кафедр. Це дозволило б посилити аргументацію, надати роботі ширшого міжнародного контексту та підвищити її наукову цінність.

Однак висловлені зауваження та побажання мають дискусійний і рекомендаційний характер та не знижують загальної позитивної оцінки дослідження. Дисертаційна робота Кабушки Олександра Михайловича «Формування кадрового потенціалу кафедр музично-педагогічного профілю в закладах вищої освіти» є завершеним науковим дослідженням, що органічно поєднує ґрунтовне теоретичне узагальнення з практичною спрямованістю та має значну наукову й прикладну цінність.

З огляду на актуальність теми, належний рівень теоретичного й емпіричного опрацювання, практичну значущість отриманих результатів та відповідність вимогам постанови Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії», дисертація відповідає встановленим критеріям. Автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

РЕЦЕНЗЕНТ

Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри публічної служби та управління
навчальними закладами

Надія ВАСИНЬОВА

Підпис	<i>Васиньової Надії</i>
Засвідчую	
Начальник відділу кадрів	<i>Юрій Віта МЕНКЕТЬКО</i>
ДЗ "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"	

